

Κάτοικοι στην πλατεία του χωριού Μπελογιάννης στην Ουγγαρία τη δεκαετία του 1950

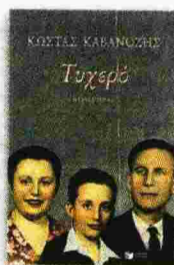
Ο Εμφύλιος και η μοιραία πτήση

Μια **κιβωτός μνήμης**, αυτή τη φορά όμως με **δημόσιο προσανατολισμό**, από τον Κώστα Καβανόζη

ΤΟΥ ΒΑΓΓΕΛΗ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΒΑΝΟΖΗΣ
Τυχερό.
Μυθιστόρημα

Εκδόσεις Πατάκη,
σελ. 325, τιμή
15,50 ευρώ

Το αμέσως προηγούμενο βιβλίο του Κώστα Καβανόζη, η νουβέλα *Το χαρτόκουτο* (2015), είναι μια ιδιωτική κιβωτός μνήμης (μνήμης εν πολλοίς αυτοβιογραφικής) από το εσωτερικό της οποίας ξεπηδούν όλες οι πρωτόγνωρες εμπειρίες του κεντρικού ήρωα-αφηγητή: οι ερωτικές ανταλλαγές με τα κορίτσια που αναδεικνύουν μια μοναχική σεξουαλικότητα, τα παιχνίδια και οι πλάκες με τους συμμαθητές και τους φίλους, οι μορφές του πατέρα και της μάνας, όπως και η ανακάλυψη του αισθησιακού μεγαλείου της φύσης. Το τωρινό μυθιστόρημα του Καβανόζη, που έχει τον τίτλο *Τυχερό*, αποτελεί και πάλι μια κιβωτό μνήμης, αυτή τη φορά όμως με δημόσιο προσανατολισμό. Κι αν στο *Χαρτόκουτο* ο συγγραφέας παίζει με έναν εκτενή κατάλογο αντικειμένων και ονομάτων τα οποία λειτουργούν ως μια διαρκής πηγή υπομνήσεων και αναμνήσεων, στο *Τυχερό* το παιχνίδι γίνεται με μια εκτεταμένη σειρά τεκμηρίων: αποσπάσματα από βιβλία και εφημερίδες, υπηρεσιακές εκθέσεις, αλλά και ηχογραφημένες μαρτυρίες αντλημένες πρωτίστως από το άμεσο οικογενειακό του περιβάλλον, χωρίς πάντως να αποκλείονται και τρίτα πρόσωπα.

Ένα ατόφιο πραγματολογικό που σκοπό έχει να ανασυστήσει την ιστορία του Βαγγέλη Βολοβότση, ο οποίος ήταν θείος του Καβανόζη και βρέθηκε στο χωριό Τυχερό του Εβρου ύστερα από την εκκένωση της Ανατολικής Θράκης το 1922, για να σπουδάσει δάσκαλος και να εξελιχθεί εν συνεχεία σε ταγματάρχη του Δημοκρατικού Στρατού. Μετά την ήττα του ΚΚΕ στον Εμφύλιο ο Βολοβότσης θα καταλήξει σε ένα άλλο χωριό: το χωριό Μπελογιάννης που έχτισαν τη δεκαετία του 1950 στην Ουγγαρία οι έλληνες πολιτικοί πρόσφυγες. Ο δάσκαλος τίμησε εκεί δεόντως το επάγγελμά του και επέστρεψε στην Ελλάδα με τη γυναίκα του το 1981 για να κλείσει επιτέλους τον παρατεταμέ-

νο κύκλο της πολιτικής του εξορίας.

Το *Τυχερό* μοιάζει να είναι ένα μυθιστόρημα για τον Εμφύλιο, και τα εμφυλιακά επακόλουθα στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης (από τη Βουλγαρία και τη Γιουγκοσλαβία μέχρι την Ουγγαρία) κατέχουν όντως περίοπτη θέση στις μνείες του. Με τη διαφορά πως παράλληλα με τις περιπέτειες του Βολοβότση στις σελίδες του βιβλίου τρέχει και μια άλλη, αρχικώς ακατανόητη για τα εμφυλιακά του συμφραζόμενα ιστορία, που είναι η διερεύνηση των συνθηκών ενός αεροπορικού δυστυχήματος της Ολυμπιακής το 1959. Πώς και γιατί κατέπεσε τον Οκτώβριο εκείνης της χρονιάς στην Αυλώνα η Ντακότα που πετούσε με προορισμό τη Θεσσαλονίκη; Και το κυριότερο, για ποιον λόγο ψάχνει αυτή την υπόθεση ο ανιψιός του Βολοβότση; Μα, πρώτον, επειδή συνδέεται ευθέως με τον θείο του και, δεύτερον, επειδή μας βγάζει αμέσως έξω από τα νερά του Εμφυλίου.

Με τη μοιραία πτήση ταξίδευε ο γιος του δασκάλου, επιστρέφοντας από την Αθήνα με το διαβατήριο που του ήταν απαραίτητο για να μπει στην Ουγγαρία και να βρεθεί με τον πατέρα του (οι ουγγρικές αρχές δεν δέχονταν το διαβατήριο όπου συγκατοικούσε με τη μητέρα του). Δύο γεγονότα (μια γραφειοκρατική άρνηση και μια μηχανική βλάβη) που θα απομακρύνουν από το προσκήνιο την πολιτική και την Ιστορία, για να τις υποκαταστήσουν με την καταστροφική δύναμη της τυχαιότητας. Η ατομική ύπαρξη είναι από αυτή την άποψη ένα φτερό πιασμένο στον άνεμο, έτοιμη να αγνοήσει οποιονδήποτε ιστορικό προσδιορισμό (πολλώ δε μάλλον που ο υιός Βολοβότσης μπαίνει στο αεροπλάνο με το εισιτήριο ενός ποδοσφαιριστή ο οποίος ανέβαλε την τελευταία στιγμή το ταξίδι του).

Κι όλα αυτά με ένα μυθιστόρημα που μυθοποιεί την πραγματικότητα (τα ντοκουμέντα τα οποία συγκεντρώνει ο Καβανόζης προκειμένου να μοντάρει ένα αναμνηστικό οικογενειακό υλικό) χωρίς να πειράξει ούτε μία τρίχα τους. Σίγουρα μια σημαντική επιτυχία.

